

Versio: 2
Päivämäärä: 28.6.2024
Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 19.6.2024 15:37

31.3.2023

Yksikkö:	Infektioyksikkö, 142021	Hoito- ja tutkimusohje	Julkinen
----------	--------------------------------	------------------------	----------

Otsikko:	Kryptosporidioosi
Laatija(t):	Vänttinen Markku
Vastuuhlö:	Vänttinen Markku
Hyväksyjä:	Hämäläinen Sari
Kuvaus:	Kryptosporidioosin epidemiologia, tartunta, diagnoosi ja hoito.

Epidemiologia

Kryptosporidioosi on maailmanlaajuisesti esiintyvä *Cryptosporidium*-loisen aiheuttama zoonoottinen suolistoinfektio, jonka tyypilliset oireet ovat runsas vesiripuli, pahoinvointi ja vatsakrampit. Osalla suolioireistoon liittyy lyhytkestoinen (n. 1 vrk) kuume.

Cryptosporidium-lajeja on kymmeniä, mutta ihmisen infektiosta > 90 % on joko *C. hominiksen* tai *C. parvumin* aiheuttamia. Huomattava osa Suomessa todetuista kryptosporidioositapauksista aiheutuu työperäisinä tartuntoina lypsykarjatiljoilla leviävästä vasikkaripulia aiheuttavasta *C. parvumista*.

Tartunta

Tartunta tapahtuu kystamuodossa (ookystat) ihmisen tai eläimen ulosteella saastuneen uima- / juomaveden tai ruoan välityksellä tai suoraan kosketustartuntana ulosteesta. Kryptosporidioosi tarttuu hyvin herkästi jo pienestä määrästä kystia. Oireet ilmaantuvat keskimäärin 7 pv (2-30pv) kuluttua tartunnasta.

Kystien erityis ulosteeseen ja siten tartuntariski jatkuu vielä ainakin viikon ajan paranemisen jälkeen, ja käsihygieniasta huolehtimisen lisäksi esim. uimahalleja, -altaita ja -rantoja tulee välttää vielä 2 viikon ajan paranemisen jälkeen.

Diagnoosi

Diagnoosi perustuu altistustietoihin ja tyypilliseen taudinkuvaan ja varmistavana tutkimuksena tehtäviin ulostetutkimuksiin:

- Ulosteen parasiittien osoitus (F-ParaNhO 13844)
- *Cryptosporidium*-värjäys (F-CrypVr 3444)

Versio: 2
Päivämäärä: 28.6.2024
Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 19.6.2024 15:37

Hoito

Mikäli tartuntaa epäillään työperäiseksi, on potilas syytä ohjata työterveyshuoltoon ammattitautiselvittelyä varten (ammattitauti-ilmoitus, ammattitauti, ks. linkit alla).

Kryptosporidioosi paranee immuniteetiltaan terveillä henkilöillä itsestään, mutta oireisto voi kestää useita viikkoja. Erittäin vaikeissa poikkeustapauksissa voidaan yrittää hoitoa erityisluvallisella nitatsoksanidilla (Alinia® 500mg x2 /3 vrk). Hoito tehoaa kuitenkin vain noin puolella potilaista, ja kyseinen lääke on erittäin kallis. Immunosuppressiivisilla henkilöillä kryptosporidioosin oireet ovat rajummat ja voivat pitkittyä kuukausia kestäviksi. Immunosuppressiivisten potilaiden hoidossa harkitaan immunosuppression keventämisen mahdollisuuksia sekä em. lääkehoitoa, vaikka sen tehosta immunosuppressiopotilailla ei ole kiistatonta näyttöä.

Linkit:

1. [Ammattitauti-ilmoitus](#)
2. [Työturvallisuusohje kryptosporidioosin torjuntaan](#)
3. [THL, Cryptosporidium](#)
4. [Kosketusvarotoimet](#)
5. [Varoimihuoneen siivous, pyykki- ja jätehuolto](#)